

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ГРУПОВА ПСИХОТЕРАПІЯ

Рівень вищої освіти	II (магістерський) рівень вищої освіти / III (освітньо-науковий) рівень
Освітньо-професійна програма	Клінічна психологія / Психологія забезпечення ментального здоров'я / Психологія
Кафедра	Соціальної психології
Кількість кредитів	3 кредити ЄКТС
Форма контролю	Залік
Мова викладання	Українська
Розробники курсу	Дар'я Трофімова
Контактна інформація	телеграм @da_trofimova

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Освітнього компонента «Групова психотерапія» посідає важливе місце у формуванні фахових компетентностей, зокрема в галузі клінічної психології, фокусуючись на специфічному аспекті професійної діяльності психолога — роботі з клієнтами в груповому форматі.

Мета курсу: формування у здобувачів вищої освіти системного розуміння основ, цілей та видів сучасної групової психотерапії, опанування базових практичних навичок її проведення, а також засвоєння етичних аспектів роботи групового психотерапевта та розуміння сутності супервізійного процесу.

Після завершення вивчення освітнього компонента здобувачі вищої освіти здатні:

Пояснювати теоретичні засади групової психотерапії, її місце серед психотерапевтичних підходів та відмінності від індивідуальної терапії.

Характеризувати основні моделі та напрями групової психотерапії (психодинамічні, гуманістичні, когнітивно-поведінкові, інтегративні).

Аналізувати закономірності групової динаміки та їх вплив на терапевтичний процес.

Розрізняти етапи розвитку терапевтичної групи та специфіку роботи на кожному з них.

Інтерпретувати ролі, взаємодії та міжособистісні процеси в терапевтичній групі.

Пояснювати терапевтичні фактори групової психотерапії та механізми психологічних змін.

Аналізувати типові клінічні та навчальні кейси групової психотерапії з урахуванням контексту та етичних вимог.

Розуміти роль та професійну позицію ведучого групи, межі його відповідальності та компетенції.

Дотримуватися етичних принципів, конфіденційності та правил безпечного простору у груповій психотерапевтичній роботі.

Оцінювати можливості, обмеження та ризики застосування групової психотерапії для різних категорій клієнтів.

Рефлексувати власну позицію та готовність до участі або роботи в терапевтичній групі (у навчальному форматі).

Аргументувати значення групової психотерапії для психічного здоров'я, міжособистісного розвитку та соціальної адаптації.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Тема 1. Принципи групової психотерапії: поняття та етапи розвитку групової психотерапії; види групової терапії за терапевтичним підходом; види групової терапії за метою; психологічні механізми формування малих груп (формальні та неформальні групи); основні ідеї З. Фоулкса: поняття групової матриці; основні ідеї В. Р. Біона: групове мислення — група культура; базові припущення; групи базових припущень; робоча група.

Тема 2. Фази розвитку терапевтичної групи: елементи групової динаміки: цілі групи, норми групи, згуртованість групи, структура групи та проблема лідерства, фази або стадії розвитку групи; основні правила роботи психотерапевтичної групи; показання та протипоказання до участі у психотерапевтичній групі; розмір групи, частота та тривалість зустрічей; етапи групової зустрічі: початок, основна частина, завершення; зміст та основні завдання на кожному етапі.

Тема 3. Механізми групової психотерапії: основні терапевтичні чинники взаємодії: універсальність досвіду, альтруїзм, катарсис, інсталяція надії, інтерперсональне навчання, розвиток соціальних навичок, рольові моделі, переосмислення сімейного досвіду, усвідомлення суб'єктності, згуртованість та єдність, обмін досвідом; переваги групової психотерапії; різниця між груповою та індивідуальною психотерапією.

Тема 4. Техніки групової психотерапії: мета технік групової психотерапії: активізувати взаємодію учасників, створити безпечний простір для вираження почуттів, сформувати нові моделі поведінки та забезпечити емоційне й когнітивне опрацювання досвіду; вербальні техніки: група дискусія, зворотний зв'язок між учасниками, інтерпретація висловлювань та поведінки, відкрите обговорення переживань; когнітивно-поведінкові техніки: виявлення і корекція дисфункціональних переконань; тренінг соціальних навичок; поведінкові експерименти у групі; техніки підтримки та довіри: робота з груповими правилами; техніка емпатійного слухання; робота зі згуртованістю групи рольові та ігрові техніки; емоційно-експресивні техніки.

Тема 5. Особистість та вимоги до кваліфікації групового психотерапевта: вимоги до особистості та підготовка ведучого терапевтичної групи; стадії підготовки ведучого терапевтичної групи: 1. набуття теоретичних знань з основ групової психологічної роботи; 2. отримання власного досвіду як учасника групи; 3. практика спостерігача; 4. практика асистента кваліфікованого ведучого; 5. практика самостійного проведення групової роботи; основні принципи поведінки ведучого терапевтичної групи: принцип спостереження і корекції впливу; принцип орієнтації на спонтанність групи та ін.; З. Фоулкс: функції та позиція психотерапевта в групі.

Тема 6. Основи супервізії: поняття, мета та завдання супервізії; види супервізії: індивідуальна, група, реєг-супервізія (колегіальна), очна (офлайн) та заочна (дистанційна); основні функції супервізії: навчальна (формувальна), підтримувальна (тонізувальна), консультативна, спрямовувальна (нормативна) та ін.; етапи супервізійної зустрічі; етичні та правові аспекти супервізії; специфіка групової супервізії: робота з груповою динамікою, контрперенесення ведучого групи, аналіз взаємодії терапевта з групою як цілим.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Формат навчання. Курс проводиться онлайн. Усі матеріали (презентації, посилання, інструкції до завдань) розміщуються на платформі Moodle.

Відвідування контактних практичних обов'язкове. На занятті обговорюються складні питання з розділів курсу, проводиться робота над типовими помилками та вирішення ситуаційних задач..

Дистанційна робота. Для максимально ефективного проходження курсу пропонується така послідовність дій:

1. Уважний перегляд відеолекцій та презентацій з теми, огляд рекомендованої літератури.
2. Самостійне опрацювання рекомендованих джерел з теми.
3. Виконання практичних завдань.
4. За необхідності повторне вивчення відеолекцій та презентацій для кращого засвоєння інформації
5. Підготовка індивідуальної роботи.

Самостійна робота. Здійснюється через опрацювання рекомендованої літератури і конспектування матеріалу тем, винесених на самостійний розгляд, які поглиблюють розуміння основних розділів курсу.

Дедлайни. Усі роботи здаються у визначені терміни. Прострочення без узгодженого продовження знижує оцінку на 20% від максимальної за завдання. За обґрунтованого звернення можливе індивідуальне подовження дедлайну.

Комунікація. Офіційні оголошення й інструкції публікуються на платформі Moodle.. Запитання через коментарі до завдань або електронну пошту (відповідь у робочий час).

Правила поведінки. Повага до колег, етична комунікація, активна участь у групових завданнях. Під час онлайн-занять бажано вмикати мікрофон/камеру, дотримуватись етикету.

Технічні вимоги. Стабільний інтернет, можливість перегляду презентацій/відео та завантаження файлів, доступ до платформи Moodle.

ОЦІНЮВАННЯ

Методи поточного контролю: Проводиться з метою оцінювання результатів навчання протягом семестру і включає систематичний моніторинг навчальних досягнень здобувачів. Поточний контроль здійснюється під час дистанційного навчання в обсязі навчального матеріалу, визначеному для кожного заняття.

- виконання практичних задач та індивідуальної роботи;
- самостійна робота (оцінюється під час контрольних тестів).

Методи підсумкового контролю: Проводиться з метою оцінювання результатів навчання наприкінці семестру, відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку, в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою дисципліни.

Підсумковий контроль - залік: тестування . Контрольний тест передбачає 25 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 2 бали.

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Кількість балів	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні заняття	5	10

Індивідуальне завдання	5	10
Підсумкова оцінка самостійної роботи	10	10
Виконання умов академічної дисципліни	20	20
Залік	50	50
Всього		100

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Курс буде викладений у формі лекцій (20 год.) та практичних (4 год.) / практичних контактних занять (2 год.), організації самостійної роботи студентів (64 год.).

В системі вивчення дисципліни використовується комплекс методів навчання, побудований на дієвому підході до навчання. А саме:

- 1) методи, які забезпечують опанування навчального предмета (словесні, візуальні, практичні, репродуктивні, проблемно-пошукові, індуктивні, дедуктивні);
- 2) методи, які стимулюють та мотивують навчально-наукову діяльність (навчальні дискусії, проблемні ситуації, професійно-орієнтовані ділові ігри, творчі завдання, пошук і дослідження, експерименти тощо);
- 3) методи контролю і самоконтролю (опитування, залік, індивідуальні завдання, питання для самоконтролю).

Організаційними формами наведених вище методів навчання є лекції, практичні заняття, індивідуальне завдання, залік.

Особливо зміцнюється творчо-пошукова самостійність здобувачів, застосовується проблемне та інтерактивне навчання з використанням комп'ютерних систем. Під час такого освітнього процесу здобувач може комунікувати з викладачем онлайн, вирішувати творчі, проблемні завдання, моделювати ситуації, застосовуючи аналітичне і критичне мислення, знання, пошукові здібності

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Підручники:

1. Андрушко Я. С. Основи психологічного тренінгу та психокорекція. Львів: Львівська політехніка, 2021. 236 с.;
2. Практикум із групової психокорекції: підручник / С. Д. Максименко, О. О. Прокоф'єва, О. В. Царькова, О. В. Кочкурова. Київ, 2018.

Навчальні посібники:

1. Афанасьєва Н. Є., Перелигіна Л. А. Теоретико-методологічні основи соціально-психологічного тренінгу: навч. посіб. Харків: ХНАДУ, 2015 - 315 с.;
2. Габріель В., Кут Г. Супервізія та інтервізія в психотерапії: Навчальний посібник / Пер. з нім. Київ: Асоціація психотерапевтів, 2018. 192 с.;

3. Груповий психоаналіз: навч. посібник / За ред. О. Фільца, Р. Гаубля, Ф. Лямонт. Львів: ВНТЛ-Класика, 2004. 192 с.;
4. Мілюгіна К. Л. Теорія та практика психологічного тренінгу. Навч. посіб. Київ: МАУП, 2004. 192 с.;
5. Мушкевич М. І. Супервізія [Текст]: навч. посіб. (до курсу «Супервізія») / Мирослава Іванівна Мушкевич. – Луцьк : Вежа-Друк, 2022. – 188 с.;
6. Ушакова І. В. Супервізія: навч. посіб. [для студентів вищ. навч. закл.]. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2011. 228 с.